

İNSAN HÜQUQLARINA HAMILIQLA HÖRMƏT VƏ RIAYƏT EDİLMƏSİ PROBLEMİNİN BƏZİ ASPEKTLƏRİ

Cahangirova Aygül Akif qızı,
BDU Hüquq fakültəsi “İnsan hüquqları
və informasiya hüququ” UNESCO
kafedrasının doktorantı.
e-mail: aygul.jahan@gmail.com

Müasir beynəlxalq hüquqda, xüsusilə II Dünya müharibəsindən sonrakı dövrdə insan hüquqları sahəsində əsas standartların müəyyən edildiyi çoxlu sayda müqavilələr qəbul olunmuşdur. Aydınadır ki, bu və ya digər

dövlətin bunlarda iştirakı onu bu müqavilələrdə təsbit edilmiş fərdin hüquq və azadlıqlarına riayət etmək öhdəliyi deməkdir. Analoji olaraq, bu müqavilələrə riayət edilməsinə müəyyən nəzarət üsullarını, həmçinin onların həyata keçirilməsinə kömək edən digər vasitələri müvafiq prosedurların onun üçün məcburiliyi kimi hüquqi nəticə doğurur.

Müxtəlif ölkələrin əhəli-sində öz dövlətlərinin insan hüquqları sahəsində beynəlxalq mexanizmlərdə iştirak etməsi zərurətinin dərk edilməsinə təsir göstərən iki amil xüsusi əhəmiyyət kəsb edir. Birincisi, dünya sivilizasiya-

sının inkişafı gedişində belə anlayış (ən əvvəl mülki və siyasi) əməl edilməməsi, demək olar ki, həmişə hakimiyyətdə olan bu təcrübədə də sübut edilir ki, əksər hallarda nəticə pozuntunun aşkara çıxarılması deyil, dövlətin davranışı ilə üzərinə götürdüyü öhdəliyin uyğunluğu barədə rəy verməkdir.

Beynəlxalq hüquq normalarının optimal həyata keçirilməsinə kömək göstərmək, yəni normaların yerinə yetirilməsi üçün vadaredici motiv olmalı, normaların icrasının təminatı kimi çıxış etməli, beynəlxalq hüquq qaydasının saxlanması və beynəlxalq qanunçuluq rejiminə əməl edilməsi və normaların təkmilləşdirilməsi vasitəsi olmalıdır.

Məqalədə qeyd olunur ki, insan hüquqları sahəsində mühüm münasibətlərin tənzimlənməsi beynəlxalq hüququn ən aktual problemlərindən biridir. Belə ki, insan hüquqları sahəsində beynəlxalq əməkdaşlıqla bağlı münasibətlərin tənzimlənməsi çox vacibdir.

Dövlətlərarası münasibətlərin inkişafı – insanların hüquq, azadlıq və qanuni maraqlarının təmini ilə əlaqədar çox vacib iqtisadi və hüquqi xarakterli problemlərin yaranmasına səbəb olur. Dövlətlər qarşısında duran mühüm vəzifə insan hüquqlarının kobud və müntəzəm şəkildə pozulmasının qarşısını almaqdır.

İnsan hüquqları sahəsində təkmilləşmiş mexanizmin yaradılması və bunun nəticəsində insan hüquqlarının pozulmasının qarşısını almaq dövlətlər qarşısında duran vəzifələrdəndir.

Açar sözlər: insan hüquqları, qlobal problemlər, insan hüquqlarının təsnifatı, humanitar müdaxilə şəraitində insan hüquqları, insan hüquqlarının təminatı və s.

Ötən əsrin 50-ci illərindən başlayaraq insan hüquq və azadlıqlarının beynəlxalq-hüquqi mexanizmləri təşəkkül tapmağa başladı. Hazırda həm universal, həm də regional səviyyədə insan hüquq və azadlıqlarının təmin olunmasının mürəkkəb, çox planlı və çoxşaxəli mexanizmləri yaranmışdır və fəaliyyət göstərir.

XX əsrin sonuna doğru insan hüquqlarına hamılıqla hörmət və riayət edilməsinin təminatı problemi dövlət sərhədlərini aşmış və ümumi beynəlxalq təhlükəsizlik sisteminin ayrılmaz tərkib hissəsi kimi bütün dünya birliyinin irsinə çevrilmişdir. 1993-cü ilin iyununda Vyanada keçirilmiş insan hüquqları üzrə II Ümumdünya konfransında bir daha mövcud olan bütün əsas insan hüquqları və azadlıqlarının universallığı, bölünməzliyi, qarşılıqlı asılılığı və bağlılığı prinsiplərinə dönmədən riayət edilməsinin zəruriliyi bəyan edildi. Konfransın Yekun sənədində göstərilir ki, dövlətlər öz siyasi, iqtisadi və mədəni sistemlərindən asılı olmayaraq, bütün əsas insan hüquqları və azadlıqlarını həvəsləndirmək və müdafiə etmək vəzifəsi daşıyırlar.

İnsan Hüquqlarının müdafiəsinin beynəlxalq mexanizmlərinin mövcud olmasına baxmayaraq bu hüquqların təminatı ilk növbədə ölkədaxili və milli qayda qanunla nizamlanmalıdır. Əslində hər bir ölkənin tərəfdar çıxdığı beynəlxalq normaların da tətbiqi də ilk növbədə ölkə daxilində yaradılan mexanizmlər vasitəsi ilə həyata keçirilir. İnsan hüquq və azadlıqlarının təmin olunması üçün ilk növbədə dövlət tərəfindən həmin hüquq və azadlıqların tanınmasıdır. Bunun üçün hüquqi əsaslar və bu hüquqi əsasları tətbiq edən mexanizmlərin yaradılması zəruridir.

Beynəlxalq sülhün və təhlükəsizliyin dəstəklənməsi və qorunub saxlanması, digər tərəfdən insanın əsas hüquq və azadlıqlarına riayət edilməsi arasında sıx əlaqə olması bu cür əməkdaşlığın obyektiv ilkin şərtlərindən biridir.

Məlum olduğu kimi, BMT-nin Nizamnaməsində insan hüquqlarına və əsas azadlıqlara hörmət prinsip və bu prinsipin inkişaf etdirilməsi sahəsində beynəlxalq əməkdaşlığın zəruri olması barədə hüquqi cəhətdən məcburi olan ümumi müddəalar da öz əksini tapmışdır.

Müasir dövlətlərin bu sahədə əməkdaşlığının digər obyektiv ilkin şərti ondan ibarətdir ki, beynəlxalq hüququn universal normalarının bir sıra mühüm aktlarına uyğun olaraq, dövlətlər insanların irqindən, cinsindən, dilindən və dinindən asılı olmayaraq, hamı üçün mövcud olan bu hüquq və azadlıqlara hörmət bəsləməli və onlara riayət etməlidirlər. Dövlətlərin öhdəsinə qoyulan bu vəzifə mütləq və ümumi xarakter daşıyır, yəni insan hüquqlarına və azadlıqlarına bütün dövlətlərdə riayət edilməli, hər hansı ayrı-seçkiliyə yol verilmədən, dövlətin yurisdiksiyasında olan bütün şəxslərin barəsində qüvvədə olmalıdır. Müasir beynəlxalq hüquq bu sahədə müvafiq minimum standartlar müəyyən edib.

İnsan hüquqlarının beynəlxalq-hüquqi müdafiəsi zamanı beynəlxalq hüququn bu sahədə rolu aşağıdakı kimi müəyyən edilməlidir: a) insan hüquqlarının təbii xarakter daşmasını və dövlətin qanunvericiliyindən kənarda və ondan asılı olmayaraq mövcud olmasını bəyan etmək, b) insan hüquqlarının müdafiəsi məsələsinin dövlətin daxili işi olmadığını bəyan etmək, v) dövlətlər üçün ümumi standartlar müəyyən etmək (əsas insan hüquq və azadlıqlarının «kataloqunu» müəyyən etmək), q) dövlətlərin insan hüquqları sahəsindəki öhdəliklərini yerinə yetirmələri üzərində nəzarət mexanizmləri müəyyən etmək.

İnsan hüquqları sahəsində tənzimlənmənin mühüm problemlərindən biri də insan hüquqlarının qorunması mexanizminin təşkilidir. Bu sahədə mühüm mexanizmlərin: İnsan hüquqları komitəsi; İrqi ayrı-seçkiliyin ləğvi üzrə komitə; İşgəncə əleyhinə komitə; Uşaq hüquqları komitəsi, qadınlara qarşı irqi ayrı-seçkiliyin ləğvi üzrə komitənin yaradılmasına baxmayaraq insan hüquqları sahəsində bu mexanizmlərin insan hüquqlarının pozulması

zamani müəyyən tədbirlərin görülməsi səlahiyyətlərinin kifayət etməməsi təəssüf doğurur.

İnsan hüquqları içərisində habelə mütləq hüquqlar və dövlətlərin müəyyən hallarda geri çəkilmə bildiyi hüquqlar fərqləndirilir. Mütləq hüquqlar o insan hüquqlarıdır ki, dövlət heç bir halda, o cümlədən fəvqəladə vəziyyət şəraitində onlardan geri çəkilmə bilməz. Avropa insan hüquqları Konvensiyasına görə, bu, aşağıdakı hüquqlardır: yaşamaq hüququ (maddə 2); işgəncələrə məruz qalmamaq hüququ (maddə 3); köləlikdə və ya asılı vəziyyətdə saxlanılmamaq hüququ (maddə 4) və qanunsuz cəzaya yol verilməsi (maddə 7). [1; s.202]

İnsan hüquqları sahəsində mühüm münasibətlərin tənzimlənməsi beynəlxalq hüququn ən mühüm problemlərindən biridir. Belə ki, insan hüquqları sahəsində beynəlxalq əməkdaşlıqla bağlı münasibətlərin tənzimlənməsi çox vacibdir. Dövlətlərarası münasibətlərin inkişafı – insanların hüquq, azadlıq və qanuni maraqlarının təmini ilə əlaqədar çox vacib iqtisadi və hüquqi xarakterli problemlərin yaranmasına səbəb olur. Dövlətlər qarşısında duran mühüm vəzifə insan hüquqlarının kobud və müntəzəm şəkildə pozulmasının qarşısını almaqdır.

BMT Baş Məclisinin 30-cu sessiyasında (10 noyabr 1975-ci il) Sülh və bütün bəşəriyyətə namınə elmi-texniki tərəqqidən istifadə edilməsi haqqında Bəyannamə qəbul edildi. Bu Bəyannamə ilə bütün dövlətləri elmi-texniki tərəqqinin nailiyyətlərindən müasir dövrün problemlərinin, o cümlədən insan hüquqları sahəsində problemlərin həll edilməsində istifadə etməyə çağırılmışdır.

BMT Baş Məclisinin 31-ci sessiyasında «İnsan hüquqları və elmi-texniki tərəqqi» qətnaməsində qeyd edilmişdir ki, elmi-texniki tərəqqi sosial-iqtisadi inkişafın, yeni bey-

nəlxalq qaydanın, insan hüquq və azadlıqlarının həyata keçirilməsinin zəruri şərtidir. BMT Baş Məclisi tərəfindən 35-ci, 36-cı, 37-ci sessiyalarında da analoji qərarlar qəbul edilmişdir.

Beləliklə, insan hüquqları sahəsində təkmilləşmiş mexanizmin yaradılması və bunun nəticəsində insan hüquqlarının pozulmasının qarşısını almaq dövlətlər qarşısında duran vəzifələrdəndir.

İnsan hüquqları və azadlıqlarının bir sıra aspektləri hələ də dövlətlərin daxili səlahiyyətlərinə aiddir, bu sahədə beynəlxalq standartların təmin edilməsi qaydası isə dövlətin daxili işidir, çünki konkret şəxsin hüquq və azadlıqlarının həyata keçirilməsi və müdafiə edilməsi üçün real imkan, əsasən dövlətdə qüvvədə olan hüquqi mexanizmlərlə təmin edilir. İnsan hüquqlarını tanıyan dövlət hakimiyyətin bölgüsü, hüququn aliliyi prinsiplərinə əsaslanır. [3; s.178]

Hüquqi sistem dövlətin qanunvericiliyi ilə yanaşı müvafiq qaydada ratifikasiya olunmuş müqavilələrin bilavasitə fəaliyyətinə yol verir, lakin dövlətin qanunvericiliyinin əhəmiyyəti həm də ondan ibarətdir ki, bu qanunvericilik insan hüquqlarının reallaşdırılması, qorunması və müdafiə edilməsi üçün başqa hüquqi üsullardan istifadə olunmasını da nəzərdə tutur. Buna görə milli qanunvericilik insan hüquqlarının təmin edilməsinin hüquqi mexanizminin əsas, birinci dərəcəli elementidir. [8; p.188]

Belə bir vəziyyətdə beynəlxalq hüquqi norma ilə daxili milli qanunvericiliyin normasının qarşılıqlı münasibəti xüsusi əhəmiyyətə minir. Bu məsələnin səmərəliyi beynəlxalq hüquq normalarına riayət olunmasını təmin edə bilən hüquqi mexanizmdən asılıdır. Məlumdur ki, beynəlxalq hüquq normaları yalnız daxili hüquq sistemlərinin «iştirakı ilə» lazımi qaydada realizə oluna bilər. Bu

«iştirak»ın forma və metodları müxtəlifdir və ayrı-ayrı ölkələrdə bir-birindən fərqlənir. Beynəlxalq hüquqda bununla bağlı vahid normativ sxem yoxdur. Beynəlxalq hüquq baxımından, dövlətin öz üzərinə götürdüyü beynəlxalq öhdəliklərin milli səviyyədə, necə həyata keçirilməsi və bütövlükdə beynəlxalq hüquqla milli hüququn qarşılıqlı nisbəti probleminin necə həll edilməsi, prinsip etibarilə vacib deyildir. Vacib cəhət ondan ibarətdir ki, dövlətlər beynəlxalq-hüquqi normalara əməl etsələr və lazımi hallarda bu normaların dövlətdaxili qüvvəsini təmin edirlər. Nəzərə almaq lazımdır ki, beynəlxalq müqavilə yalnız o halda həyata keçirilə bilər ki, son nəticədə o, milli hüquq üzərində üstün qüvvəyə malik olsun. Milli qanunvericilikdə bu barədə nəzərdə tutulduğundan asılı olmayaraq milli hüququn tətbiqi beynəlxalq müqavilənin pozulmasına gətirib çıxarsa, o dövlətin beynəlxalq məsuliyyətinə səbəb olacaqdır. Artıq hamılıqla qəbul edilmişdir ki, dövlət Beynəlxalq müqavilələr hüququ haqqında 1969-cu il Vyana Konvensiyasının 27-ci maddəsinə əsasən törətdiyi beynəlxalq hüquq pozuntusuna bəraət qazandırmaq üçün heç vaxt öz daxili qanunvericiliyinin müddəalarına istinad edə bilməz.

Beləliklə, insan hüquqları haqqında beynəlxalq hüquqi normaların dövlətdaxili qüvvəsini təmin etmək vəzifəsi, mahiyyət etibarilə, nəticə öhdəliyidir. Belə ki, qeyd edildiyi kimi, bu vəzifənin yerinə yetirilməsinin forma və vasitələrinin seçilməsi dövlətin öz konstitusiya qanunvericiliyi və praktikasında müəyyən olunur. İnsan hüquqları və azadlıqlarının həvəsləndirilməsi və onların müdafiəsi BMT-nin fəaliyyətinin əsas istiqamətlərdən birini təşkil edir. İnsan hüquqlarının pozulması hallarının araşdırılması və bu hüquqlara riayət olunması üzrə nəzarət normalarının müəyyən edilməsi istiqamətində

müxtəlif müqavilələrə və beynəlxalq paktlara müvafiq yaradılmış mürəkkəb mexanizm əvvəlki kimi böyük əhəmiyyətə malikdir. Məsələn, insan hüquqlarına riayət edilməsi sahəsində müqaviləsi və ya digər fəaliyyət, o cümlədən Avropa Şurasının fəaliyyətinə İnsan Hüquqlarının və əsas azadlıqlarının müdafiəsi haqqında Avropa Konvensiyasında, eləcə də Avropa Sosial Xartiyasında nəzərdə tutulmuş mexanizmlərin əsasında sosial və iqtisadi hüquqların müdafiəsi barədə müddəalar daxildir.

İnsan hüquqları və azadlıqlarının bir sıra aspektləri hələ də dövlətlərin daxili səlahiyyətlərinə aiddir, bu sahədə beynəlxalq standartların təmin edilməsi qaydası isə dövlətin daxili işidir, çünki konkret şəxsin hüquq və azadlıqlarının həyata keçirilməsi və müdafiə edilməsi üçün real imkan, əsasən dövlətdə qüvvədə olan hüquqi mexanizmlərlə təmin edilir. Hüquqi sistem dövlətin qanunvericiliyi ilə yanaşı müvafiq qaydada ratifikasiya olunmuş müqavilələrin bilavasitə fəaliyyətinə yol verir, lakin dövlətin qanunvericiliyinin əhəmiyyəti həm də ondan ibarətdir ki, bu qanunvericilik insan hüquqlarının reallaşdırılması, qorunması və müdafiə edilməsi üçün başqa hüquqi üsullardan istifadə olunmasını da nəzərdə tutur. Buna görə milli qanunvericilik insan hüquqlarının təmin edilməsinin hüquqi mexanizminin əsas, birinci dərəcəli elementidir. [6; s.86]

Belə bir vəziyyətdə beynəlxalq hüquqi norma ilə daxili milli qanunvericiliyin normasının qarşılıqlı münasibəti xüsusi əhəmiyyətə minir. Bu məsələnin səmərəliyi beynəlxalq hüquq normalarına riayət olunmasını təmin edən bilən hüquqi mexanizmdən asılıdır.

Əsas xüsusiyyətlərdən biri də ondan ibarətdir ki, milli təsisatlar sahəsindəki iş prosesində BMT bu qənaətə gəlmişdir ki, dövlətlərin insan hüquqları və azadlıqları sahə-

sində beynəlxalq öhdəliklərini yerinə yetirmələri üçün bütün dövlətlər üçün zəruri mexanizm kimi vahid milli təsisat modeli yaratmaq mümkün deyildir və bunu tövsiyə etməyə ehtiyac yoxdur. Bundan əlavə, hər bir dövlət başqa dövlətlərin təcrübəsindən özü üçün səmərəli şəkildə istifadə edə bilər, milli təsisatlar isə yerli mədəniyyətlərin, hüquq ənənələrinin və xüsusiyyətlərinin, eləcə də konkret dövlətdə mövcud olan siyasi təşkilatın xüsusiyyətlərinin nəzərə alınması ilə yaradılmalıdır.

İnsan hüquqları və azadlıqlarının həvəsləndirilməsi və onların müdafiəsi BMT-nin fəaliyyətinin əsas istiqamətlərdən birini təşkil edir. İnsan hüquqlarının pozulması hallarının araşdırılması və bu hüquqlara riayət olunması üzrə nəzarət normalarının müəyyən edilməsi istiqamətində müxtəlif müqavilələrə və beynəlxalq paktlara müvafiq yaradılmış mürəkkəb mexanizm əvvəlki kimi böyük əhəmiyyətə malikdir. Məsələn, insan hüquqlarına riayət edilməsi sahəsində müqaviləsi və ya digər fəaliyyət, o cümlədən Avropa Şurasının fəaliyyətinə İnsan Hüquqlarının və əsas azadlıqlarının müdafiəsi haqqında Avropa Konvensiyasında, eləcə də Avropa Sosial Xartiyasında nəzərdə tutulmuş mexanizmlərin əsasında sosial və iqtisadi hüquqların müdafiəsi barədə müddəalar daxildir. [7; s.122]

İnsan hüquqlarının effektiv dövlətdaxili müdafiəsi üçün təkcə beynəlxalq hüququn ölkənin hüquq sisteminin tərkib hissəsi elan edilməsi kifayət etmir. Həm dövlət orqanı, həm də beynəlxalq ictimaiyyətin müvafiq orqanı kimi çıxış edəcək müstəqil məhkəmə sistemi yaradılmalı, hakimlərin, vəkillərin, dövlətin vəzifəli şəxslərinin peşə hazırlığı artırılmalıdır. [2, s.189]

Son illərdə bir sıra dövlətlərdə, o cümlədən Azərbaycan Respublikasında insan hüquqları və azadlıqlarının müdafiəsi və həvəsləndirilməsi üçün milli infrastruktur yaradılması faktı prinsipial əhəmiyyətə malikdir. Müxtəlif dövlətlərdə bu cür təsisatların vəzifələri müxtəlif ola bilər. Lakin onların hamısı eyni bir məqsədə nail olmağa çalışır. Elə buna görə onların hamısına insan hüquqları üzrə milli təsisatlar deyilir. Milli təsisat barədə müasir konsepsiya xeyli özünəməxsusluğu ilə fərqlənir, belə ki, söhbət insan hüquqlarının həvəsləndirilməsi və müdafiəsi baxımından funksiyaları və səlahiyyəti bilavasitə müəyyən olan xüsusi orqanın fəaliyyətindən gedir. [4, s.44]

Azərbaycan qanunvericiliyinin insan hüquqları və azadlıqları sahəsində beynəlxalq hüquqi normalara və Avropa standartlarına uyğunlaşdırılmasının zirvə məqamı Azərbaycan Respublikasının Avropa Şurasına daxil olduğu və insan hüquqlarının və əsas azadlıqların müdafiəsi haqqında Avropa Konvensiyasına qoşulduğu dövrə təsadüf edir. Bu mərhələnin keçilməsi hələ o demək deyildir ki, həmin norma və standartlar praktikada avtomatik tətbiq edilə bilər. Müasir suveren dövlətlərin əksəriyyətində qəbul edilmiş qayda görə həmin norma və standartların reallaşdırılması və onların tətbiqinə nəzarət edilməsi üçün müvafiq sistem yaradılmışdır. Azərbaycan Respublikasında insan hüquqları və azadlıqlarının müdafiəsi üçün nəzarət mexanizmləri sistemində insan hüquqları üzrə müvəkkil (ombudsman) institutuna, eləcə də digər hüquq-müdafiə təşkilatlarına, o cümlədən qeyri-hökumət təşkilatlarına xüsusi əhəmiyyət verilir. Konstitusiya Qanunu (28 dekabr 2001-ci il tarixli) əsasında yaradılmış bu institut həm beynəlxalq təcrübəni, həm də milli xüsusiyyətləri nəzərə almaqla, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşlarının hüquq və azadlıqlarının müdafiəsi üçün ənənəvi vasitələri tamamlayır.

İnsan hüquqları və azadlıqlarının müdafiəsi haqqında mühüm beynəlxalq-hüquqi aktlarda öz əksini tapmış universal normaya əsasən, müvafiq konvensiyanın və ya paktın iştirakçısı olan hər bir dövlət öz fəaliyyətində bu hüquq və azadlıqlara hörmət prinsipini rəhbər tutmağa, hər hansı bir ayrı-seçkiliyə yol vermədən bunlara riayət etməyə və həmin dəyərləri öz milli qanunvericilik sistemlərində əks etdirməyə borcudur. İnsan hüquqları və azadlıqları prinsipi ümumi xarakter daşıyan vəzifə kimi üzv-dövlətin yurisdiksiyasında olan bütün şəxslər barəsində bu hüquq və azadlıqlara şərtsiz riayət edilməsini nəzərdə tutur.

Məhz bu universallıq və qeyri-diskriminasiya prinsipi nəinki mövcud sahədə araşdırılan problemlərin xüsusiyyətlərini müəyyən edir, həm də dövlətin yurisdiksiyasında olan şəxslərin hüquqi rejiminin müəyyənləşdirilməsi zamanı insan hüquqları və azadlıqları üzrə konkret normaların qanuniliyinin zəruri meyarı rolunu oynayır. [5, s.123]

Əsas insan hüquqları və azadlıqlarının müdafiəsi sahəsində milli qanunvericiliyin ümumtənzimlənmiş prinsiplərə (standartlara) uyğunlaşdırılması prosesinin gedişatında hüquq sisteminin əsaslı islahatı, demək olar yenidən qurulması, Azərbaycan Respublikası da daxil olmaqla, yeni müstəqil dövlətlərin başlıca xüsusiyyətlərindən biri, onların yeni

inkışaf mərhələsinə qədəm qoyması əlamətidir. Dövlətimiz üçün bu cür islahatlar və demokratik inkışafın ali məqamı -Avropa Şurası Nizamnaməsinə qoşulmaq haqqında qanunun qəbul edilməsi və 2001-ci ildə həmin təşkilata tamhüquqlu üzv olmasıdır.

ƏDƏBİYYAT

1. Ə.İ.Əliyev. İnsan hüquqlarının beynəlxalq hüquqi müdafiəsi. Bakı. 2009.
2. Ə.İ.Əliyev. Müasir beynəlxalq hüquqda insan hüquqları, əhali və miqrasiya problemləri. Bakı, 2007.
3. Ə.İ.Əliyev. Əcnəbilərin və vətəndaşlığı olmayan şəxslərin statusunun beynəlxalq-hüquqi tənzimlənməsi: nəzəriyyə və praktika. Bakı, 2007.
4. Гусейнов Л.Г. Конституция Азербайджанской республики, права человека и международное право// Международное право. 1998. №1, стр.39-54.
5. Гомьен Д. Путеводитель по Европейской Конвенции о защите прав человека и основных свобод (перевод с англ.). Совет Европы. М., Из-во юр. лит., 2016, 260 с.
6. Лукашук И.И. Глобализация, государство, право. XXI век. с. 68-111.
7. Карташкин В.А. Права человека в международном и внутригосударственном праве. М., 1995.
8. Moecki D. Sangeeta Sh. Sandesh S. International Human Rights Law. Oxford University Press, 2014, 630 p.

НЕКОТОРЫЕ АСПЕКТЫ ПРОБЛЕМ РЕГУЛИРОВАНИЯ ПРАВ ЧЕЛОВЕКА В МЕЖДУНАРОДНОМ ПРАВЕ

Джахангирова Айгюль Акиф кызы,
докторант кафедры ЮНЕСКО права человека и информационное право БГУ.
почта: aygul.jahan@gmail.com

В статье указывается, что регулирование важных отношений в области прав человека является одной из важнейших проблем международного права. Таким образом, очень важно регулировать отношения, связанные с международным сотрудничеством в области прав человека.

Развитие межгосударственных отношений – вызывает возникновение очень важных экономических и правовых проблем, связанных с обеспечением прав, свобод и законных интересов людей. Важной задачей государств является предотвращение грубых и регулярных нарушений прав человека. Создание усовершенствованного механизма в сфере прав человека и, как следствие, предотвращение нарушений прав человека – одна из задач, стоящих перед государствами.

Ключевые слова: права человека, глобальные проблемы, классификация прав человека, права человека в условиях гуманитарной интервенции, гарантия прав человека и и.д.

SOME ASPECTS OF THE PROBLEMS OF REGULATION OF HUMAN RIGHTS IN INTERNATIONAL LAW

Jahangirova Aygül Akif gizi,
doctoral student of BSU Human Rights and Information law UNESCO Department.
aygul.jahan@gmail.com

The article states that the regulation of important relations in the field of human rights is one of the most important problems of international law. Thus, it is very important to regulate relations related to international cooperation in the field of human rights.

The development of interstate relations - causes the emergence of very important economic and legal problems related to the provision of rights, freedom and legal interests of people. An important task for states is to prevent gross and regular violations of human rights.

Creating an improved mechanism in the field of human rights and preventing human rights violations as a result is one of the tasks facing the states.

Key words: human rights, global problems, classification of human rights, human rights during humanitarian intervention, maintenance of human rights and so on.

EVRENSEL SAYGI VE İNSAN HAKLARINA RIAYET SORUNUNUN BAZI YÖNLERİ

Jahangirova Aygül Akif kızı,
BSU Hukuk Fakültesi, UNESCO "İnsan Hakları ve Bilgi Hukuku"
Kürsüsü doktora öğrencisi.
e-posta: aygul.jahan@gmail.com

Makalede, insan hakları alanında önemli ilişkilerin düzenlenmesinin uluslararası hukukun en acil sorunlarından biri olduğuna değiniliyor. Bu nedenle insan hakları alanında uluslararası işbirliğine ilişkin ilişkilerin düzenlenmesi büyük önem taşımaktadır.

Devletlerarası ilişkilerin gelişmesi - kişilerin haklarının, özgürlüklerinin ve hukuki çıkarlarının sağlanmasıyla ilgili çok önemli ekonomik ve hukuki sorunların ortaya çıkmasına neden olur. Devletlerin önemli bir görevi, ağır ve düzenli insan hakları ihlallerini önlemektir.

İnsan hakları alanında gelişmiş bir mekanizma oluşturmak ve bunun sonucunda insan hakları ihlallerini önlemek devletlerin önündeki görevlerden biridir.

Anahtar kelimeler: insan hakları, küresel sorunlar, insan haklarının sınıflandırılması, insani müdahale kapsamında insan hakları, insan haklarının güvence altına alınması vb.

